

Handhaven!

Miquel Bulnes

DNA-technieken hebben een revolutie teweeggebracht in de taxonomie van micro-organismen. Maandelijks leiden ontrafelde genomsequenties tot aanpassingen van de systematiek en nomenclatuur. Dit heeft natuurlijk vooral mooie kanten. Het verschaft inzicht in evolutionaire paden, en – bijkomend voordeel – soms kan er een wetenschapper worden vereeuwigd als micro-organisme. Zo heeft een Utrechtse mycoloog sinds kort zijn eigen schimmel (*Scedosporium dehoogii*), een eer die wellicht binnenkort ook iemand in mijn ziekenhuis te beurt valt. Althans, een van mijn collega's zet zich dagelijks in om een geslachtsziekte naar zich vernoemd te krijgen.

Er zijn echter ook kanttekeningen te plaatsen bij al die nieuwe classificaties. Veranderingen worden doorgaans vrij rücksichtlos ingevoerd en met maatschappelijke belangen wordt geen rekening gehouden, of in ieder geval niet met de belangen van artsen en patiënten. Soms lijkt het herindelen van ziekteverwekkers zelfs een spelletje “doktertje pesten”. Om maar een paar recente voorbeelden te noemen: *Stomatococcus mucilaginosus* werd *Rothia mucilaginosa*, *Chlamydia pneumoniae* werd *Chlamydophila pneumoniae*, *Burkholderia* had eerst genomovars maar opeens waren het species, en in tien jaar tijd is de “nutritionally variant streptococcus” zelfs drie keer van naam veranderd: naar *Streptococcus adjacens* (1989), naar *Abiotrophia adiacens* (1995) en toen weer naar *Graniculatella adiacens* (2000).

Maar het kan nog irritanter. *Pneumocystis carinii*, wellicht de voornaamste verwekker van longonsteking bij hiv-patiënten, werd in 2002 hernoemd tot *Pneumocystis jirovecii*. Dit maakte de in alle ziekenhuizen en medische literatuur gebezigde term “PCP” (*Pneumocystis carinii* pneumonie) in één keer obsoleet. Oudere namen hebben voorrang boven nieuwere namen, en daarom was het de verwekker van longonsteking in ratten die zijn naam mocht behouden en niet de doodsoorzaak van honderdduizenden mensen met een immuunstoornis. Het is een beetje de Rita Verdonk-benadering. Handhaven, ongeacht de gevolgen.

Soms is een wijziging zelfs ronduit schadelijk. In 2003 werd er bedacht dat alle *Streptococcus bovis* isolaten maar even hernoemd moesten worden naar *Streptococcus gallolyticus*. De naam die decennialang een waarschuwing was voor artsen om beducht te zijn op darmkanker moest wijken voor de naam van een bacterie ooit geïsoleerd uit koalapoep. Ik wil de taxonomen geen doden in de schoenen schuiven, maar ik geloof daadwerkelijk dat deze naamswijziging regelmatig leidt tot gemiste diagnoses. Op stapel staat ook het samenvoegen van *Streptococcus pneumoniae* en *Streptococcus mitis*: de eerste wereldwijd de belangrijkste infectieuze doodsoorzaak, de tweede een irrelevante keelbacterie. We houden ons hart vast.

Van één naamswijziging ben ik wel voorstander. De grootste en meest in het oog springende inconsistentie vereist actie: *Escherichia coli* moet worden veranderd in *Shigella coli*. *Shigella*'s en *Escherichia*'s zijn namelijk geen aparte soorten; als je de stamboom bekijkt zijn het takken van dezelfde boom, die dwars door elkaar lopen. En aangezien de naam *Shigella* eerder (1901) werd gebruikt dan *Escherichia* (1919), heeft *Shigella* voorrang. We komen er niet onderuit: *E. coli* wordt *S. coli*. Uit praktische overwegingen hiervoor een uitzondering maken zou onacceptabel zijn – dan is het hek van de dam.

Ik zeg: handhaven!